

Marti Martorell

Una conversa que sovint es produeix entre en Jaume Vidal, director de *Temps Moderns*, i jo sol ser sobre el cinema actual. Ell defensa que, des de fa més de quaranta anys, la qualitat del cinema va minvar molt i que avui dia difícilment trobam bones pel·lícules. Per contra, jo pens que cada any és possible trobar algunes pel·lícules que, amb el pas del temps, formaran un bon catàleg del cinema que ara es roda. Ara bé, segurament gran part d'aquestes produccions seran asiàtiques, més que europees o americanes, perquè és en aquest territori tan extens i que engloba concepcions de cinema tan diferents que es fan pel·lícules que surten de les fórmules més anquilosades a hores d'ara del cinema occidental.

Com a mostra concreta de l'afirmació anterior, justament les dues millors propostes cinematogràfiques d'aquesta temporada han estat japoneses: *Sen to Chihiro no kamikakushi* (*El viatge de Chihiro*), del director Hayao Miyazaki, i *Dolls*, de Takeshi Kitano. La primera és una pel·lícula d'animació que atrau tant els infants com fascina la gent adulta, amb una narració que enceta multitud de temes i que a poc a poc es van fent amb els altres amb un resultat realment seductor. La música és del compositor Jō Hisaishi, que també s'encarrega de la composició musical de *Dolls*, una altra passa més enllà en la filmografia d'un dels directors més sorprenents actualment, amb una pel·lícula crua i bella alhora.

Per la part europea també han destacat *Mies vailla menneisyttä* (*El home sin pasado*), del director finès Aki Kaurismäki, un retrat de l'home

Gangs of New York.

que, paradoxalment, entén el que és la llibertat una vegada que ha perdut la memòria del que era abans. A més, cal remarcar *Va savoir* (*Vête a saber*), de Jacques Rivette, que reproduceix amb gràcia l'estructura i els esquemes de les obres amoroses del creador teatral francès Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais. Un aire més trist i reivindicatiu és present a *Amen.*, de Constantin Costa-Gavras, que revisa en clau crítica la postura oficial de l'església catòlica davant el genocidi jueu durant el nazisme.

Dels Estats Units han arribat *Adaptation*. (*El ladrón de orquídeas*), del director Spike Jonze, una pel·lícula singular que compleix perfectament la funció metalingüística de reflexionar sobre el cinema des del propi cinema, i que, a més, s'ha de mirar amb un punt d'ironia. En aquesta mateixa òrbita s'ha de situar *Punch-Drunk Love* (*Embriagado de amor*), de Paul Thomas Anderson, la més destacable de

totes les pel·lícules americanes de la temporada i que provoca en l'espectador una inquietud amb l'ús de llargs plans seqüències i, pel que fa al vesant sonor, freqüències agudes per a un crònic que va molt més enllà de tòpics de les historietes sobre un home que s'enamora d'una dona.

Gràcies a *Bowling for Columbine*, de Michael Moore, per una vegada el gènere documental ha ocupat durant mesos com a mínim una pantalla a Mallorca. Es tracta d'una visió àcida i encertada de la societat nord-americana en relació amb la possessió d'armes, que provoca fets tan desagradables a la matança protagonitzada per adolescents a l'institut de la ciutat que dona nom al documental, afortunadament guardonat amb premis nombrosos, amb la qual cosa la distribució fora dels Estats Units ha estat assegurada.

Steven Spielberg ha estat capaç d'estrenar dues pel·lícules en tan sols cinc mesos de diferència: *Minority Report* i *Catch Me If You Can* (*Atrápame si puedes*). La primera és, després de *Blade Runner* i a l'alçada de *Total Recall* (*Desafío total*), una de les millors adaptacions cinematogràfiques de les obres de l'escriptor Philip K. Dick, un autor de ciència-ficció amb una creació sempre difícil de traslladar a la gran pantalla. I amb la segona, Steven Spielberg recupera una línia més «lleugera» que no havíem vist des del 1997 amb *Lost World: The Jurassic Park*. Es tracta d'una comèdia ben aconse-

El viaje de Chihiro.

guida i basada en fets reals que recupera amb molta fidelitat i cura l'aire *revival* dels anys seixanta i setanta.

Un homenatge al cinema negre clàssic és *Road to Perdition* (*Camino a la perdición*), de Sam Mendes, una producció que beu de les pel·lícules de gàngsters per contar una història sobre les relacions entre pares i fills i que s'allunya de la polèmica entre els detractors i els defensors de l'anterior obra de Sam Mendes, *American Beauty*. També de gàngsters és *Gangs of New York*, pel·lícula fallida de Martin Scorsese amb una història que vol narrar els començaments de la màfia a la Nova York del segle XIX i que per motius diferents (vull imaginar que sobretot per culpa dels productors i no del director) pateix d'un excés d'escenes violentes sense gens de coherència interna. En l'estil de la pel·lícula de Sam Mendes se situa *The Man Who Wasn't There* (*El hombre que nunca estuvo allí*) dels germans Joel i Ethan Coen, amb un fatalisme que l'apropa a la millor pel·lícula de Billy Wilder en tractar el gènere negre, *Double Indemnity* (*Perdición*).

I el cinema espanyol? No ha estat una temporada especialment remarcable i que passarà sense pena ni glòria. Respecte de *Los lunes al sol*, de Fernando León de Aranoa, crec que no superarà bé el pas del temps i que a hores d'ara és més recordada per motius polítics que per virtuts cinematogràfics. Un efecte semblant és el d'*El otro lado de la cama*, d'Emilio Martínez Lázaro, un ben intencionat musical que ni arriba a mig camí dels propòsits que cercava. *La gran aventura de Mortadelo y Filemón*, de Javier Fesser, intenta, però a penes ho aconsegueix, traduir cinematogràficament l'esperit del còmic, la qual cosa provoca que al final hi hagi el pressentiment que amb els mitjans que s'hi han utilitzat, amb més perícia, el resultat hauria estat molt millor i que, per tant, l'adjectiu 'gran' del títol hi és ben sobrer. En tot cas, la millor estrena espanyola d'aquest període ha estat *Torremolinos 73*, de Pablo Verger, una crònica agra de les darreries del franquisme, amb el rerefons d'una crisi econòmica que obligava les famílies a fer tot tipus de "malabarismes" per poder seguir endavant econòmicament. ■

Amen.

El hombre sin pasado.